

دو فصلنامه طب جنوب

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

سال پنجم، شماره ۲، صفحه ۱۱۷-۱۱۲ (اسفند ۱۳۸۱)

جداسازی ویریوها از روده و هپاتوپانکراس میگویی

پنایید خلیج فارس

محمد علی حقیقی^{۱**}، پروفسور لطفعلی حقیقی^۲، دکتر ابرج نبی پور^۳، سید مجتبی جعفری^۴، الیزابت آژرون^۵

^۱ کارشناس ارشد میکروبیستاسی، آموزشکده بیرايزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

^۲ استاد میکروبیستاسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

^۳ استادیار غدد درون ریز و متابولیسم، مرکز پژوهش های سلامت خلیج فارس، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

^۴ کارشناس ارشد ایمونولوژی، مرکز پژوهش های سلامت خلیج فارس، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

^۵ کارشناس ارشد میکروب شناسی، بخش باکتری های روده ای انتیتو پاستور پاریس

چکیده:

ویریوها به عنوان فلور غالب، از پاتوژن های عمدۀ در باکتریوز میگوهاي پرورشي هستند. از آنجا که بيشتر ویریوها از میگوهاي سالم نيز جدا شده اند، فرضيه ما هي فرست طلبی ویريو در پاتوژن بيماري های میگوها مورد قبول واقع شده است. همچنین شناخت فلور باكتريال طبیعی می تواند در کاربرد آنها به عنوان باكتري های پروپیوتیک سودمند باشد. برای شناخت گونه های غالب ویریوی به عنوان فلور میگوهاي سالم خلیج فارس، ویریوهاي جدا شده از میگوهاي پنایيد RECOGNIZER Penaeid خلیج فارس مورد بررسی باكتريولوژیک فرار گرفته و با برنامه RECOGNIZER انتیتو پاستور فرانسه آنالیز گردید. از ۵۹ سویه ویریوی جدا شده، ۱۷ مورد مربوط به ویريو آلجينولیتكوس، ۵ مورد ویريو هاروی، ۹ مورد ویريو ناتریجنس، ۶ مورد ویريو فرنیس، ۸ مورد ویريو فلوروپالس و یک مورد از هر کدام از ویريو متیسکوی و ویريو کامپلی بود. يكی از سویه های جدا شده ویریوی، در انتیتو پاستور فرانسه به عنوان ویریوی ناشناخته قلمداد گردید. بتایراین ویريو آلجينولیتكوس، به عنوان سویه غالب ویريو در فلور طبیعی میگویی خلیج فارس بوده و می بايست برنامه های پژوهشی برای کاربرد آن به عنوان يك پروپیون طرح ریزی گردد.

واژگان کلیدی: ویریو، میگو، فلور، هپاتوپانکراس

* این پژوهه با بودجه تحقیقاتی مصوب شورای پژوهش و فناوری استان و با حمایت سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر انجام گردید.

** آدرس: بوشهر، خیابان معلم، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر - مدیریت پژوهشی، محمد علی حقیقی؛ صندوق پستی: ۳۶۳۱ www.SID.ir

مقدمه

باکتری‌های فرصت طلب می‌شود، استفاده از فرآورده‌های شیمیایی نیز بدلیل اثرات زیست محیطی آنها هنوز در پردازه بحث و جدل می‌باشد. یکی از راههای مبارزه با عفونت‌های باکتریایی، استفاده از باکتری‌های پروپیوتیک است. باکتری‌های پروپیوتیک بعنوان باکتری‌های خوب بر علیه باکتری‌های پاتوژن بعنوان پیشگیری استفاده می‌شوند.

این باکتری‌ها با تجزیه پولوژیک رسوبات و ضایعات ارگانیک و همچنین رقابت با ارگانیسم‌های پاتوژن، بعنوان عوامل پیشگیرانه طب آبزیان، کاربرد نوین یافته‌اند (۷).

دو گونه از ویریوها که بعنوان فلور می‌گو در استخراج‌های پرورش می‌گو مطرح می‌باشدند، از لحاظ فعالیت ضد ویروسی، بر علیه ویروس نکروز دهنده هماتوپوئیتیک عفونی (IHNV) و OMV مورد مطالعه قرار گرفته‌اند که اثرات ضد ویروس این ویریوها، نشانگر سودمندی فلور باکتریایی، بر علیه عفونت‌های می‌گوها هستند (۸).

ترسیم فلور طبیعی می‌گو می‌تواند در شناخت عفونت‌های این ارگانیسم، سهم عمده‌ای داشته باشد و همچنین شناخت فلور باکتریال طبیعی می‌تواند در کاربرد آنها بعنوان باکتری‌های پروپیوتیک سودمند باشد. بدلیل رشد شتابان صنعت می‌گو در استان‌های جنوبی کشور و تهدیدهای عفونت‌های باکتریایی، بویژه ویروسی این ارگانیسم‌ها، در این پژوهش تلاش نموده ایم تا فلور طبیعی می‌گوهای سالم خلیج فارس را شناسایی کنیم.

مواد و روش کار

در شهریورماه (فصل صید می‌گویی خلیج فارس) تعداد ۲۵ می‌گویی شیلاتی Penaeid sp. که از لحاظ مشاهدات بالینی (رنگ، آبشش، لوله گوارش و هپاتوپانکراس) قادر نشانه‌های بیماری بودند، بلافاصله پس از صید از آبهای ساحلی بندر بوشهر، مورد مطالعه قرار گرفتند.

در شرایط استریل، لوله گوارش و هپاتوپانکراس می‌گوها، پس از هموژنیزه شدن، در فلاسک‌های حاوی ۵۰ سی سی آلکالین پیتون با اثر قلیایی (PH=۸/۵) که حاوی ده گرم در

می‌گوهای پنائید Penaeid از ساخت پوستان با پتانسیل بالا در صنعت پرورش آبزیان در سطح جهان می‌باشدند. اکنون ۷۱ درصد از تولید می‌گویی پرورشی جهان از کشورهای شرقی می‌باشد و کشور ما در این صنعت توپا تیز جوان و پویا است. با افزایش پیشرفت اخیر در صنعت پرورش می‌گو، سیستم‌های پیچیده‌ای برای پرورش این ارگانیسم دریایی بکار برده شده اند که این سیستم‌ها افزایش رشد باکتریایی در محیط‌های رشد مصنوعی آنها را نیز فراهم نموده اند که بصورت دوره ای نیز موجب بیماری‌های روده‌ای می‌گردند.

بیشتر این گونه‌های باکتریایی، بخشی از فلور طبیعی می‌گو و اکوسیستم آن می‌باشدند (۱-۳). اقدامات مختلف بر روی بهسازی آب، تراکم می‌گویی فراوان، حضور مواد ارگانیک (مواد تغذیه‌ای، می‌گویی مرده و غیره)، ایجاد اختلال در جمعیت باکتریال استخراج‌های پرورش می‌گو کرده و موجب تحریک رشد باکتری‌های فلور طبیعی که بصورت فرصت طلب عمل می‌کنند می‌شوند. از این رو بیماری‌های باکتریایی می‌گو از عوامل عمدۀ خسارت اقتصادی در صنعت پرورش آبزیان می‌باشدند (۴).

ویریوها از فلور غالب در مراحل رشد و نمولاژوی می‌گو هستند. این باکتری‌ها، بعنوان پاتوژن‌های عمدۀ در باکتریوز می‌گوهای پرورشی مطرح می‌باشند. از آنجا که بیشتر ویریوها از می‌گوهای سالم پنائید نیز جدا شده‌اند، فرضیه ماهیت فرصت طلبی ویریو در پاتوژن بیماری‌های می‌گوهای پنائید بصورت گستره مورد قبول واقع شده است (۵).

باکتری‌های فرصت طلب موجب خسارت جدی در تولید می‌گو شده و اثرات ویژه‌ای نیز در تولید ضایعات نکروتیک بافتی، مالفورماسیون‌های بدنی، رشد آهسته در متامورفووز لاروی دارند (۶). اثر و شدت عفونت بستگی به گونه‌های ویریوی‌یی، دوزار، آب، تغذیه، کیفیت می‌گو و مدیریت صنعت پرورش می‌گو دارد (۷).

در صنعت می‌گو، عفونت‌های باکتریایی با آنتی بیوتیک کنترل می‌شوند. اما این شیوه موجب تولید مقاومت در میان www.SID.ir

جدول ۱) خصوصیات بیوشیمایی و فیزیولوژیک سویه های وبیریوهای شناخته شده جدا شده از میگو
بنانید Panaeid خلیج فارس

ویدریور آجینتو-لیکتکوس	ویدریور هاروی	ویدریور نژفیش	ویدریور نایتریجنس	ویدریور فلودریلیس	ویدریور پتیکری	ویدریور کاپلی	
+	+	+	+	+	-	+	اکسیداز
K/A	A/A	A/A	A/A	A/A	A/A	K/A	TSI
Y	Y	Y	Y	Y	Y	G	TCBS
+	+	+	+	+	+	+	String
+	+	+	+	+	+	+	نشاسته
+	+	+	-	+	+	+	رُلاتین
+	-	-	-	-	+	-	V.P
+	+	+	+	+	+	+	رشد در 30° سانتیگراد
+	-	+	+	+	+	-	رشد در 40° سانتیگراد
+	+	+	+	-	+	+	اندول
-	+	-	-	-	-	-	H2S
+	+	-	+	+	+	+	مانیتول
-	-	-	-	-	-	-	اینوزیتول
-	-	-	-	-	-	-	آرابینوز
+	+	+	+	+	+	-	سوکروز
-	-	-	-	-	-	-	D. glucose gas
-	-	-	-	-	-	-	%
+	+	+	+	+	+	+	%
+	+	+	+	+	+	+	%
+	+	+	+	+	+	-	%
+	-	-	+	+	-	-	%

نشاسته و ژلاتین، تخمیر قندهای مانیتول، آینوزیتول، آرایینوز، سوکروز، گلوكز، بررسی تولید گاز ازدی گلوكز، نولید سیتوکروم سی، آزمایش استرینگ تحمل نمک طعام با غلظت های صفر، ۳.۶٪ و ۱۰ درصد، توانایی رشد در دمای ۳۰ و ۴۰ درجه سانتیگراد مورد بررسی قرار گرفتند. مطالعات تاکسونومیک بر اساس کتابنامه باکتریولوژی سیستماتیک برگی انجام گردید و تعدادی از سوبه های جدا شده نیز به استیتوپاستوریاریس انتقال یافت که نتایج بدست

لیتر نمک طعام بودند گذشته و در درجه حرارت ۳۷ درجه سانیگراد قرار داده شدند. بعد از ۶ الی ۸ ساعت از انکوباسیون، از فلاسک ها بر روی محیط TCBS، آگار خون دار، تریپتیکاز سویا آگار، برای ۲۴ ساعت در ۳۷ درجه سانیگراد قرار داده شدند. پس از خالص سازی کلنسی های رشد یافته، باکتری های جدا شده از لحاظ تولید اسید و گاز را TSI (Merk)، تولید استون، متیل رد (Merk)، تولید اینولن و تحرک و گاز سولفیدهیدروژن (Merk)، هیدرولیز

میگوهای سالم خلیج فارس بود. این میکروب مستول صدمات نفوذی در دریا (۹)، سلولیت (۱۰) و زخم (۱۱) است. همچنین ویریو آلجنولیتکوس بعنوان عامل اوپیت میانی و خارجی (۱۲-۱۳)، التهاب ملتحمه (۱۴)، اسفنودیت و عفونت درون جمجمه ای (۱۵-۱۶) شناخته شده است. همچنین می تواند موجب باکتریمی کشنه در افرادی که سیستم ایمنی ضعیفی دارند شود (۱۷-۱۸). این ویریو نمک دوست از ماهیان شیلاتی و فرآورده های دریابی جدا شده است و بعنوان یک پاتوژن در مسمومیت های غذایی معرفی شده است (۱۹-۲۰).

ما در سال ۱۳۷۶، برای نخستین بار، این گونه از ویریو را از آب و پلانکتون های خلیج فارس جدا کردیم (۲۱). این ویریو، بعنوان فلور غالب لارو میگو مطرح می باشد. بطوریکه در تمام مراحل لاروی *Litopenaeus vannamei* غالب بوده و در مراحل زونوا و ناپلیوس آن نیز دیده شده است (۲۲).

آسیب های پاتولوژیک حاصله از عفونت با ویریو آژنیتیکوس در سیستم گوارشی و هپاتوبانکراس میگوها نیز بررسی شده است (۲۳).

خواص پروپیوتیک سویه ویریو آژنیتیکوس III در شرایط تجربی آزمایشگاهی نشان داده شده است و این سویه بعنوان یک پروریون در مقیاسی وسیع در زمان رشد و نمو لاروهای میگوها بکار رفته است. امروزه از این گونه در استراتژی تکنولوژی جانوری، بعنوان کنترل سلامت لارو میگو، استفاده می شود (۲۴). وجود ویریو آژنیتیکوس، بعنوان سویه غالب ویریو در فلور طبیعی میگوی خلیج فارس نیز نشانگر توان کاربردی این باکتری، بعنوان یک پروریون در مقابله با عفونت های باکتریال میگوهای پرورشی می باشد. از ویریوهای جدا شده در این پژوهش، ویریو فلوویالیس بود و این ویریو در چندین اپیدمی های بزرگ منطقه ای اسهالی در جنوب آسیا و خاورمیانه، گزارش شده است (۲۵). تولید اندونوکسین به نظر می رسد که در پاتوژنز اسهال با این ارگانیسم مؤثر باشد. در مطالعات آمریکایی ها،

آمده در این انتیتو، توسط برنامه RECOGNIZER (Institut Pasteur Taxolab) آنالیز گردید.

نتایج

در این مطالعه، تعداد ۵۹ سویه ویریو شناسایی شدند و هیچ سویه ای از آنروموناس و پلزیوموناس جدا نگردید. از ۵۹ سویه ویریویی جدا شده در این پژوهش، ۱۷ مورد مربوط به ویریو آژنیتیکوس، ۵ مورد ویریو هاروی *V. harveyi*، ۹ مورد ویریو ناتریجنس *V. natrigens*، ۶ مورد ویریو نرنس *V. nereis*، ۸ مورد ویریو فلوویالیس *V. fluvialis* و ۱ مورد از هر کدام از ویریو مشینکوی *V. campbellii* و *V. metschnikovii* و ویریو کامپبلی *V. campbellii* همچنین تعدادی ویریو مجهول مشخص گردید. خصوصیات بیوشیمیایی و فیزیولوژیک سویه های ویریوهای جدا شده از میگوهای خلیج فارس در جدول ۱ نمایان است.

از سویه های ویریویی که موفق به شناسایی دقیق آنها نشدمیم، ۶ سویه دارای توانایی تخمیر و تولید گاز ازدی گلوکز را دارا بوده ولی فاقد خصوصیات شیمیایی منطبق با گونه های *V. gazogenes* و *V. fluvialis II* وییریو نیز جدا گردید که فاقد توانایی تولید گاز ازدی گلوکز و تخمیر آرایینزو و اینوزیتول و فاقد توانایی هیدرولیز ژلاتین و ناشاسته و دارای توانایی تخمیر مانیتول، سوکروز و رشد در دماهای ۳۰ و ۴۰ درجه سانتی گراد و رشد در محیط آبی ۳ و ۶ درصد نمک طعام بود. این ویریو بر اساس برنامه RECOGNIZER انتیتوپاستوریاریس، تحت عنوان ویریوی ناشناخته قلمداد گردید. شش سویه دیگر از ویریوهای ناشناخته در این پژوهش، فاقد توانایی تولید گاز ازدی گلوکز بودند، ولی خصوصیات فیزیولوژیک و بیوشیمیایی آنها نیز منطبق با گونه های *V. marinus*، *V. nereis* و *V. anguillarum* نیز نبود. (جدول ۱).

بحث

میگوهای سالم خلیج فارس، نیاز به بررسی بسیار گسترده تری دارد.

بر عکس، در این بررسی، ما موفق شدیم گونه های مختلف دیگر ویبریو از میگوهای خلیج فارس جدا کنیم که تعدادی از آنها نیز فعلًا قابل شناسایی نیستند و یکی از گونه های مجهول نیز که به بخش باکتری های روده ای انتستیتو پاستور فرانسه ارسال شد، قادر توانایی تولید گاز ازدی گلوکز و تخمیر آرآ بینوز و آینوزتول و قادر توانایی هیدرولیز ژلاتین و نشاسته و دارای توانایی تخمیر مانیتول، سوکروز و رشد در دماهای ۲۰ و ۴۰ درجه سانتیگراد و رشد در محیط آبی ۲ و ۶ درصد نمک طعام بود.

امیدواریم که با بررسی تایپینگ ملکولی این سویه های جدا شده، راهی برای شناخت عفونت های باکتریایی ویبریوی میگوهای پرورشی باز نماییم. زیرا استفاده از RAPD-PCR برای مطالعه ویبریوز در میگوهای پنائید، نشانگر قدرت تشخیص بالای آن و ردیابی اطلاعات اپیدمیولوژیک عفونت های ویبریوی بوده است. استفاده از تکنیک های ملکولی، ما را در کسب دانش بهتر در درک اکولوژی گونه های ویبریو و تاثیر آن ها در بیماری زایی میگوها در شرایط پرورشی مدد خواهد رساند (۲۴).

همانگونه که اشاره شد، امروز سه نکته حائز اهمیت در عفونت های باکتریایی میگو و استفاده از داروهای شیمیایی ضد باکتریایی وجود دارد:

- ۱/ بازمانده های دارو در میگو برای مصرف انسانی ممکن است شرایط ناگواری را فراهم آورد.
- ۲/ مصرف آنها با تولید مقاومت دارویی همراه بوده است.
- ۳/ اثرات سمی مستقیم بر روی انسان در نتیجه حمل و نقل این داروها بوجود می آید.

بنابراین یافت میکروب های پروپوتویک از اهمیت بسیاری برخوردار است و بررسی و پژوهش در دینامیسم فلور باکتریال طبیعی میگو، ما را قادر خواهد ساخت تا نسبت به شناسایی و بکارگیری باکتری های پروپوتویک برای مقابله با عفونت های ویروسی و باکتریایی، بویزه ویبریوز، مسلح شویم.

۸۶ درصد از بیماران با گاستروآنتریت با ویبریوفلوبالیس دارای مدفوعی خونی بودند (۲۶).

پانوزیسیتی ویبریو منشینکوئی نیز اثبات شده است. این ارگانیسم در یک بیمار با عفونت خون و التهاب کیسه صفراء گزارش شده است (۲۷).

در صنعت پرورش میگو، ویبریوها طی سالیان دراز مورد مطالعه قرار گرفته اند و بعنوان عوامل عفونی جدی و ایجاد مرگ و میر، ضایعات یافته و نکروز، مالفورماسیون های بدنی و رشد آهسته در میگوها مطرح شده اند. مرگ و میرهای عمده ای در لاروهای *P. monodon* و *P. merguiensis* در اندونزی، تایلند، فیلیپین و کشورهای دیگر در نتیجه ویبریوز گزارش شده است (۴).

افزایش در جمعیت ویبریوی از عوامل مهم در کاهش نرخ بقاء در *P. indicus* مطرح شده است (۴). ما در پژوهش خود پنج سویه از *V. harveyi* از میگوهای سالم جدا کردیم. این ویبریو، موجب یک مرگ و میر توده ای در لارو *P. monodon* پرورشی در هند شده است (۴). بطور کلی، لارو میگوها دارای استعداد مختلف نسبت به عوامل پانوزیک ویبریوی می باشند که بستگی به گونه ویبریو و مقدار دوز از باکتری دارد. مثلاً ویبرو هاروی و ویبرو پاراهمالیتیکوس موجب نرخ قابل ملاحظه مرگ و میر، تنها در دوز از بالا در لارو میگو سفید در شرایط آزمایشگاهی می شود (۲۴).

از نکات قابل توجه در بررسی ما، عدم جداسازی ویبریو پاراهمالیتیکوس از روده میگوهای خلیج فارس است. وجود ویبریو پاراهمالیتیکوس در خلیج فارس، نخستین بار توسط پروفسور حقیقی در سال ۱۹۷۸ گزارش گردید (۲۸) و ما نیز ۱۱ سویه آن را از پلانکتون ها و آب های سواحل خلیج فارس در بوشهر، به شکل گسترده توصیف کردیم (۲۱).

در پژوهش کنونی نیز، همچنین هیچ سویه ای از پلزیومonas و آنرومonas جدا نگردید، در حالیکه از روده میگوی قهقهه ای (*P. californiensis*) باکتری های ویبریو پاراهمالیتیکوس و آنرومonas جدا گردید (۲۹). در هر صورت، عدم جداسازی ویبریو پاراهمالیتیکوس از

REFERENCES:

1. Rothlisberg PC. Aspect of penaeid biology and ecology of relevance to aquaculture: a review. *Aquaculture* 1998;164:49-5.
2. Skjermo J, Vadstein O. Techniques for microbiological control in the intensive rearing of marine larvae. *Aquaculture* 1999;177:333-43.
3. Yasuda K, Kitao T. Bacterial flora in the digestive tract on prawns, *Penaeus japonicus* Bate. *Aquaculture* 1983;19:229-34.
4. Gabriel AG, Felipe AV. Infectious disease in shrimp species with aquaculture potential. *Resent Res Microbiol* 2000; 4:333-480.
5. Gomez-Gil B, Roque A, Turnbull JF, et al. The use and selection of probiotic bacteria for use in the culture of larval aquatic organisms. *Aquaculture* 2000;191:259-70.
6. Avault JW. Prevention of diseases, some fundaments reviews. *Aquaculture Mag* 1997;23:78-83.
7. Probiotics. Good news for all who raise fish, shrimp, etc. <http://www.enviro-reps.com/pblgdnews.html> (Updated: 5 September 2003).
8. Present situation of the probiotics' research. <http://www.alken-murray.com/China2.htm> (Updated: 5 September 2003).
9. Pien FD, Ang KS, Nakashima NT, et al. Bacterial flora of marine penetrating injuries. *Diagn Microbial Infect Dis* 1983;1:229-32.
10. Aelvoet G, Kets R, Pattyn SR. Cellulitis caused by *Vibrio alginolyticus*. *Acta Derm Venereol Stockh* 1983;63:559-60.
11. Ryan WJ. Marine vibrio associated superficial septic lesion. *J Clin Pathol* 1976;29:1014-5.
12. Hasyn JJ, Mauer TP, Warner R, et al. Isolation of *Vibrio alginolyticus* from a patient with chronic otitis media. *J Am Osteopath Assoc* 1987;87:560-2.
13. Ciufecu C, Nacescu N, Florescu D. Middle ear infection due to *Vibrio alginolyticus*. *Acta Microbiol Acad Sci Hung* 1979;26:95-8.
14. Lessner AW, Webb RM, Rabin B. *Vibrio alginolyticus* conjunctivitis. *Arch Ophthalmol* 1985;103:229-30.
15. Opation SM, Saxon JR. Intracranial infection by *Vibrio alginolyticus* following injury in salt water. *J Clin Microbiol* 1986;23:373-4.
16. Lopes CM, Rabada EM, Vatura C, et al. A case of *Vibrio alginolyticus* bateremia and probable sphenoiditis following a dive in the sea. *Clin Infect Dis* 1993;17:299-300.
17. Janda JM, Brenden R, Debenedetti JA, et al. *Vibrio alginolyticus* bacteremia in an immunocompromised patient. *Diagn Microbiol Infect Dis* 1986;5:337-40.
18. Reina J, Fernandez-Baca V, Lopez A. Acute gasteroenteritis caused by *Vibrio alginolyticus* in an immunocompetent patient. *Clin Infect Dis* 1995;21:1044-5.
19. Chan KY, Woo ML, French GL. *Vibrio parahaemolyticus* and other halophilic vibrios associated with seafood in Hong Kong. *J Appl Bacteriol* 1989;66:57-64.
20. Binta GM, Tjaberg TB, Nyaga PN. Market fish hygiene in Kenya. *J Hyg Lond* 1982;89:47-52.
۲۱. حقیقی ل، نبی پور ا، جعفری س، آرزوون ا، حق شناس م، جذابیت ویروسهای مهم بیماری را از آب و پلاتکترنها خلیج فارس، طب جنوب، سال اول (شماره ۵) ۱۳۷۶: ۷۴-۷۱.
22. Vandenberghe J, Verdonck L, Robles-Arozarena R, et al. *Vibrio* associated with *Litopenaeus vannamei* larvae, postlarvae, broodstock and hatchery probionts. *Appl Environ Microbiol* 1999;65:2592-7.
23. Esteve M, Herrera FC. Hepatopancreatic alterations in *Litopenaeus vannamei* experimentally infected with a *Vibrio alginolyticus* strain. *J Invertebr Pathol* 2000;76:1-5.
24. Summary reports of European Commission supported STD-3 projects (1992-1995), published by CTA 1999, 230-32.
25. Levine WC, Griffin PM. Vibrio infections on the Gulf Coast: Results of first year of regional surveillance. *J Infect Dis* 1993;167:479-483.
26. Furniss AL, Lee JV, Donovan TJ, Group F, A new Vibrio? *Lancet* 1997;ii:565-6.
27. Jean-Jacques W, Rajashekaraiah KR, Farmer JJ. *Vibrio metschnikovii* bateremia in a patient with cholecystitis. *J Clin Microbiol* 1981;14:711-2.
28. Haghghi L, Walch NS. Isolation of *Vibrio parahaemolyticus* from Persian Gulf. *J Trop Med Hyg* 1978;81:255-70.
29. Hernandez-Lopez J, Gollas-Galvan T, Magallon-Barajas F, et al. Isolation of *Vibrio* and *Pseudomonas* from brown shrimp (*Penaeus californiensis Holmes*) intestine. *Rev Latinoam Microbiol* 1997;39:109-15.